

اشاره:

با وجود اهمیت ناچیزی که حجم مبادلات مرزی در مجموعه تجارت خارجی دارد، اما از جنبه‌های مختلف مهم تلقی می‌شود. بازارچه‌های مرزی در تأمین نیازمندی‌های مرزنشینان و ایجاد اشتغال و رونق مبادلات، در اقتصاد منطقه تأثیر بسزایی دارد. در سال‌های اخیر شمار بازارچه‌های مرزی افزایش یافته است. با فروپاشی اتحاد شوروی سابق و تأسیس جمهوری‌های تازه استقلال یافته از شمال غربی تا شمال شرقی مرزهای کشور، شمار بازارچه‌ها افزایش یافته و مبادلات مرزی از رشد قابل توجهی برخوردار شده است. این بازارچه‌ها پایگاهی برای تبادل اطلاعات تجاری و تأمین نیازمندی‌های اساسی ساکنان مرزها می‌باشد و به تدریج نیز قانونمندتر و توسعه یافته تر خواهد شد. در این گزارش، فلسفه ایجاد بازارچه‌های مرزی، نحوه مبادلات کالا در این بازارچه‌ها و تأثیرات جنبی تأسیس بازارچه‌ها، بررسی می‌شود.

نقش بازارچه‌های مرزی در رونق تجارت و اشتغال

ضرورت تأسیس بازارچه‌های مرزی

مرزهای کشور همواره محل دادوستد غیرقانونی (قاچاق) کالا بوده است. ساکنان مناطق مرزی اغلب افرادی هستند که زمینه‌های مساعد برای اشتغال سالم نمی‌یابند و به همین جهت به قاچاق و فعالیت‌های غیرقانونی برای کسب درآمد روی می‌آورند.

آن گروه از ساکنان مناطق مرزی که خواستار کسب درآمدهای مناسب از فعالیت‌های سالم اقتصادی بوده‌اند، اغلب به لحاظ نیافتن زمینه‌های اشتغال مولد، این مناطق را رها کرده و به حاشیه شهرها مهاجرت می‌کنند.

مهاجرت ساکنان مناطق مرزی غالباً زمینه برای از بین بردن امنیت و صلح را فراهم می‌سازد و لذا حفظ ترکیب جمعیتی مناطق مرزی از نظر حفظ امنیت و تمامیت ارزی کشور اهمیت دارد. با این حال اگر زمینه اشتغال مناسب در این نواحی برای جمعیت فعال فراهم نشود، نمی‌توان مانع از مهاجرت ساکنان آن شد.

با توجه به این امر، دولت در تأسیس بازارچه‌های مرزی در نقطه صفر مرزها در سال‌های اخیر اهتمام ورزید. این بازارچه‌ها قادر هستند زمینه‌های کسب درآمد از تجارت را فراهم سازند و گاهی نیز اشتغال در صنایع دستی را بالا می‌برند.

بازارچه‌ها کالایی عرضه نمی‌کنند.

کالاهای قابل ورود از طریق بازارچه‌های مرزی بر مبنای قانون صادرات و واردات دو کشور هم‌مرز تعیین می‌شوند. دو طرف برای رونق تجارت منطقه‌ای تلاش می‌کنند که در پاره‌ای موارد، امتیازهایی حتی برای کالاهای ممنوع‌الورود به کشورشان قایل می‌شوند.

با توجه به اهمیتی که بازارچه‌های مرزی از نظر حفظ صلح و امنیت و جلوگیری از تغییر بافت جمعیتی در مناطق مرزی دارند، معمولاً تمایل دولت‌ها به تشکیل این بازارچه‌ها به‌منظور گسترش مناسبات فرهنگی - اقتصادی زیاد است. گذشته از آن پوله‌وران نیازمندی‌های خود را از طریق دادوستد کالا تأمین می‌کنند.

بازارچه‌های مرزی معمولاً با شهرهای بزرگ به‌ویژه در کشورهای آسیای میانه فاصله زیادی دارند و به همین جهت تأمین نیازمندی‌های ساکنان این مناطق از طریق بازارچه‌ها با قیمت مناسب اهمیت بسزایی دارد. به همین جهت پس از فروپاشی شوروی سابق، بازارچه‌های مشترک مرزی با کشورهای تازه استقلال‌یافته به سرعت تأسیس شد و گسترش یافت. این بازارچه‌ها نقش بسزایی در دوستی ملت‌ها و تعمیق روابط فرهنگی داشته است.

از نظر تجارت خارجی ایران، حجم مبادلات مرزی از طریق بازارچه‌های مشترک سالانه حدود ۱۵۰ میلیون دلار است که در قیاس با حجم تجارت خارجی سالانه کشور که رقمی در حدود ۴۰ میلیارد دلار می‌باشد، بسیار ناچیز است. با این حال از نظر اقتصاد ساکنان منطقه اهمیت دارد.

○ بازارچه‌های مرزی در رونق تجارت منطقه‌ای، ایجاد اشتغال و تأمین نیازمندی‌های مرزنشینان نقش بسزایی دارند، هر چند که سهم آنها در مجموعه تجارت خارجی ناچیز باشد.

مبادله کالا در بازارچه‌های مرزی

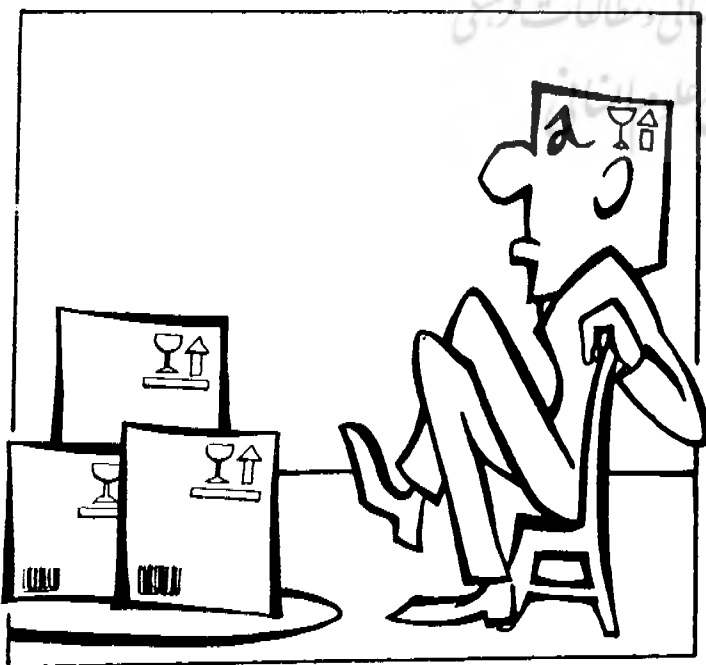
بر اساس مصوبه هیأت دولت آن گروه از مرزنشینان که کارت پیله‌وری دارند، می‌توانند با توجه به مقررات صادرات و واردات اقدام به مبادله کالا در بازارچه‌های مرزی نمایند.

بر اساس قانون سقف مبادلات تجاری در هر بازارچه مرزی سالانه ۱۰ میلیون دلار می‌باشد که ۵ میلیون دلار کالا صادر و در مقابل ۵ میلیون دلار کالا نیز وارد می‌شود.

هر پیله‌ور می‌تواند سالانه تا ۵۰۰۰ دلار کالا در بازارچه‌های مرزی صادر و به همین میزان کالا وارد کند. ایجاد بازارچه‌های مرزی که به‌طور ۳ یا ۴ یا ۶ ماهه در هر مرحله فعال می‌شوند، نقش قابل‌توجهی در اقتصاد مرزنشینان و رفع محرومیت از این مناطق دارد. نیازمندی‌های اساسی مردم منطقه معمولاً از طریق دادوستدهای مرزی تأمین می‌شود. با آزاد شدن فعالیت تجاری در بازارچه‌های مرزی تمایل به دادوستد غیرقانونی کالا (قاچاق) در میان مرزنشینان کم‌تر شده و از مهاجرت بی‌رویه آنها به شهرها نیز جلوگیری شده است.

○ مرزهای کشور همواره محل دادوستد غیرقانونی کالا (قاچاق) بوده است و ساکنان مناطق مرزی برای گذران زندگی یا به فالیتهای قاچاق روی می‌آورند و یا با مهاجرت به شهرها به دنبال یافتن شغل و درآمد سالم بوده‌اند.

بازارچه‌های مرزی که با تمایل در کشور همسایه در نقطه صفر مرزی تشکیل می‌شود، غالباً به همان میزان که طرف ایرانی در این بازارچه‌ها غرفه ایجاد می‌کند، کشور همسایه نیز غرفه دارد. البته در پاره‌ای موارد چنین نیست، بازارچه‌هایی که در مرز افغانستان تشکیل شده‌اند، معمولاً محل صدور کالا به افغانستان می‌باشد و نقش بسزایی در تأمین نیازمندی‌های مردم جنگ‌زده این کشور دارند. هر چند که افغان‌ها در این

کالاهای صادراتی در بازارچه‌های مرزی به‌طور متناسبی تعیین می‌شود و در واقع به خریدار اجحاف نمی‌شود. با این وصف نقش بازارچه‌های مرزی از نظر امنیتی و اقتصادی برای مناطق مرزی و مرزنشینان بسیار مهم تلقی می‌شود.

اگر چه مسؤولان بانک مرکزی از فعالیت بازارچه‌های مرزی رضایت‌خاطر ندارند، زیرا کالاهای مورد مبادله در بازارچه‌ها از حیث سپردن پیمان ارزی (برای صادرات) و ثبت سفارش (برای واردات) و به‌طور کلی تشریفات دست‌وپاگیر اداری رها می‌باشند و آنها معتقد هستند که هر گونه فعالیت تجارت خارجی می‌بایست از طریق شبکه بانکی و نظام قانونی اداری صورت پذیرد.

به ظاهر قرار است بانک مرکزی در آینده ضوابطی را برای قانونمند کردن تجارت مرزی قایل شود، اما به عقیده کارشناسان مستقل نیازی به مقررات دست‌وپاگیر وجود ندارد.

بازارچه‌های مرزی از نظر شناسایی و معرفی کالاهای قابل مبادله بین دو کشور و ارایه اطلاعات تجاری نیز نقش مهمی دارند.

آثار جنبی فعالیت بازارچه‌های مرزی

تشکیل بازارچه‌های مرزی به حفظ ثبات و امنیت در مرزها کمک کرده است و مرزنشینان با حمایت نیروهای انتظامی تلاش شایسته‌ای در حفظ امنیت مرزها دارند. آنها می‌دانند که هر گونه ناامنی در منطقه به تعطیل فعالیت بازارچه مرزی می‌انجامد و در نهایت زیان ناشی از آن متوجه خود نشان خواهد بود.

○ **مبادلات تجاری در بازارچه‌های مشترک مرزی به‌صورت پایاپای می‌باشد و معمولاً پول ردوبدل نمی‌شود، اما آمار مبادلات (کالاهای صادره و وارده) ثبت می‌شود. در این بازارچه‌ها تشریفات نظیر پیمان ارزی و ثبت سفارش وجود ندارد.**

تشکیل بازارچه‌های مرزی به تأمین نیازمندی‌های اساسی مرزنشینان با قیمت‌های مناسب کمک کرده است و گذشته از آنکه راهی برای صدور کالاهای غیرنفتی است، زمینه اشتغال مناسب برای مرزنشینان را فراهم می‌کند. گروهی از آنها که

تأسیس این بازارچه‌ها سبب شده است که کارگاه‌های صنایع دستی به‌ویژه کارگاه‌های قالی‌بافی در نزدیکی مرزها نوسازی و بازسازی شوند و تولیدات این کارگاه‌ها در بازارچه‌ها مورد دادوستد قرار گیرد. ایجاد اشتغال مولد و درآمد از فعالیت اقتصادی مولد، ناشی از فعالیت این بازارچه‌ها بوده است.

داد و ستد کالا در بازارچه‌ها معمولاً به صورت پایاپای صورت می‌گیرد و پول ردوبدل نمی‌شود. به همین جهت از نهادهایی مانند بانک و بیمه در این بازارچه‌ها خبری نیست، زیرا که نیاز به تأسیس این نهادها احساس نمی‌شود.

نماینده وزارت بازرگانی از نظر ثبت کالاهای مبادله شده و ارزش‌گذاری آنها (برای رعایت سقف مبادلات مرزی) در بازارچه حضور دارد. در ضمن نماینده‌ای نیز از سوی استانداری محل برای مدیریت امر و ایجاد هماهنگی‌های لازم در این بازارچه‌ها فعال می‌باشد.

بر اساس مقررات موجود، فعالیت بازارچه‌ها باید بر مبنای یادداشت تفاهم یا پروتکلی که میان استانداران دو سوی مرز امضا می‌شود، صورت بگیرد و قانونی باشد. به‌طور کلی پبله‌وران مرزنشینان از تأسیس و فعالیت بازارچه‌های مرزی رضایت دارند و در هر دوره به‌طور فعال در صدور کالاهای غیرنفتی و واردات کالاهای مجاز و موردنیاز خود، اقدام می‌کنند.

در گذشته در پاره‌ای موارد دیده شده که فعالیت بازارچه‌های مرزی سبب ایجاد اختلال در بازرگانی داخلی و قیمت کالاها شده است. اما این مشکل با تعیین سقف مبادلات مرزی در بازارچه‌ها تا حدودی مرتفع شده است.

○ **سالانه حدود ۱۵۰ میلیون دلار کالا در بازارچه‌های مشترک مرزی مبادله می‌شود که در برابر تجارت خارجی ایران (سالانه حدود ۳۵ تا ۴۰ میلیارد دلار) ناچیز است اما در رفع نیازمندی مرزنشینان و درآمد آنها اثرات مثبتی دارد.**

از سوی دیگر پبله‌وران نمی‌توانند بهای کالاهای صادراتی خود را بیش از ۱۰ درصد افزون بر قیمت آن در بازار داخلی مبادله کنند. این ۱۰ درصد افزایش قیمت نیز برای تأمین هزینه‌های حمل و نقل و... منظور شده است. با این وصف بهای

○ پنج بازارچه مشترک مرزی در استان خراسان (دوکوهانه نهبندان، میل ۷۳ بیرجند، میل ۷۵ بیرجند، دوغارون و یزدان قاین) نقش بسزایی در رفع نیازمندی‌های مهاجران و مرزنشینان افغانی داشته است.

پنج بازارچه مرزی در استان خراسان شامل بازارچه‌های دوکوهانه نهبندان، میل ۷۳ بیرجند، میل ۷۵ بیرجند، دوغارون و یزدان قاین نقش مؤثری در رفع نیازمندی‌های مهاجران و مرزنشینان افغانی داشته است.

قیمت اجناس در این بازارچه‌ها با احتساب هزینه حمل و نقل و سود فروشندگان کالا، فقط ۱۰ درصد بیش از قیمت کالا در استان خراسان است.

نظارت دقیق بر نحوه فعالیت بازارچه‌های مرزی استان خراسان از سوی استانداری صورت می‌گیرد و چنانچه فروشندگان از قیمت‌های تعیین شده، تخلف نمایند با آنها برخورد قانونی صورت می‌گیرد.

به گفته استاندار خراسان، احداث این بازارچه‌ها به منظور کسب منافع اقتصادی نبوده، بلکه برای آرایه تسهیلات به مهاجران و مرزنشینان افغان بوده است. با ایجاد صلح و ثبات در افغانستان این بازارچه‌ها به گمرک تبدیل خواهد شد.

علاوه بر این بازارچه‌ها در اواسط آبان ۷۴ وزرای امور خارجه ایران و ترکمنستان در شهر مشهد یک یادداشت تفاهم به امضاء رساندند. در این یادداشت تفاهم درخصوص ایجاد تسهیلات بیشتر در زمینه حمل و نقل و امور بازرگانی و گمرکی و نحوه بهره‌برداری از بازارچه مرزی مشترک باجکیران ایران و گودان ترکمنستان، توافق حاصل شد.

در اواخر بهمن ۷۴، مسؤول بازارچه مرزی استان خراسان، آمادگی این استان را برای افتتاح بازارچه مشترک مرزی باجکیران - گودان اعلام کرد و افزود: کار احداث این بازارچه با ۲۲۰۰ متر مربع زیربنا و ۱۲۰۰ متر مربع محوطه از مدت‌ها پیش به پایان رسیده است.

سرانجام در ۲۵ فروردین سال گذشته با حضور وزرای امور خارجه جمهوری اسلامی ایران و ترکمنستان بازارچه مرزی باجکیران - گودان در مرز مشترک دو کشور راه‌اندازی شد.

در این مراسم یادداشت تفاهمی میان وزرای امور خارجه دو کشور امضا شد که بر اساس آن توافق گردید ظرف یک ماه

کارت پیمه‌وری دارند به تجارت مشغول شده‌اند و گروهی نیز به راه‌اندازی و بازسازی واحدهای تولیدی (کارگاه‌های) کوچک مبادرت ورزیده‌اند که این خود در افزایش اشتغال مولد در منطقه مؤثر بوده است.

با توجه به آثار مثبت فعالیت بازارچه‌های مرزی، انتظار می‌رود که در آینده فعالیت آنها همچنان تداوم یابد. به‌ویژه آنکه دادوستد قانونی در بازارچه‌ها سبب شده که انگیزه برای قاچاق کالا کمتر شود.

نیود تشریفات اداری و مقررات دست‌وپاگیر در فعالیت بازارچه‌های مرزی از دیگر جنبه‌های مثبت می‌باشد که مرزنشینان را آسوده‌خاطر نموده است. با عنایت به نقش اندک مبادلات مرزی در مجموعه فعالیت‌های تجارت خارجی، رونق فعالیت بازارچه‌ها نمی‌تواند اثرات منفی بر اقتصاد کشور بگذارد.

معرفی بازارچه‌های مرزی

بازارچه‌های مرزی در اغلب استان‌های کشور که با همسایه‌ها مجاور می‌باشند، تشکیل شده است. در این جا به معرفی این بازارچه‌ها می‌پردازیم.

بازارچه‌های مرزی استان خراسان:

بازارچه‌های مرزی استان خراسان نقش بسزایی در صدور کالاهای غیرنفی استان به کشورهای همجوار، معرفی توانمندی‌های اقتصادی - تجاری منطقه و رفع نیازمندی‌های مرزنشینان داشته است.

استاندار اردبیل در اواسط آبان ۷۴ اعلام کرد: بر اساس توافق‌های حاصله با دولت جمهوری آذربایجان، بازارچه مشترک مرزی بیله‌سوار مغان در آینده نزدیک فعالیت اقتصادی خود را آغاز می‌کند.

وی گفت: عملیات احداث این بازارچه از دو سال پیش در نقطه صفر مرزی در منطقه بیله‌سوار مغان آغاز شد و اکنون با تمام امکانات آماده بهره‌برداری است.

وی تأخیر در گشایش این بازارچه را آمادگی نداشتن طرف آذری بیان کرد.

وی اضافه کرد: این بازارچه مرزی بر اساس قوانین صادرات و واردات دو کشور عمل خواهد کرد و تمهیداتی نیز برای مرزنشینان ایران و آذربایجان ایجاد خواهد شد.

استاندار اردبیل گفت: طرح تبدیل گمرک بیله‌سوار مغان به گمرک بین‌المللی و ترانزیت به تصویب هیأت دولت رسیده و مانعی در حمل و نقل بار و مسافر از این گمرک وجود ندارد.

در راستای ایجاد تسهیلات لازم، جاده مرزی گمرک تا شهر بیله‌سوار جمهوری آذربایجان در آن سوی مرز احداث شد. بیله‌سوار مغان در ۱۵۰ کیلومتری شمال شهرستان اردبیل و در مرز جمهوری اسلامی ایران با جمهوری آذربایجان واقع است. این شهرستان حدود ۱۵۰ هزار نفر جمعیت دارد.

به گفته مسؤولان استان اردبیل، بازارچه مشترک مرزی در رشد و شکوفایی مناطق مرزی دو کشور تأثیر بسزایی خواهد داشت.

○ در یک ساله منتهی به خرداد ۷۵ حدود ۱۰ میلیون دلار کالا در دو بازارچه مرزی ایران با جمهوری خودمختار نخجوان (شاهتختی و جلفا) مبادله گردید.

بازارچه مشترک مرزی بیله‌سوار مغان در اول بهمن ۷۴ به‌طور رسمی گشایش یافت. میری قنبراف، وزیر تجارت خارجی جمهوری آذربایجان در مراسم گشایش این بازارچه، احداث و راه‌اندازی آن را حاصل تلاش‌های دو کشور در اجرای سیاست‌های دوستانه بیان کرد. بازارچه مشترک مرزی بیله‌سوار مغان در زمینی به مساحت ۱۰ هکتار و با ۱۵ غرفه و هزینه ۳۰۰ میلیون ریال احداث شد.

از سوم بهمن ۷۴ با شروع کار بازارچه مشترک مرزی بیله‌سوار مغان، فرمانداری این شهرستان صدور مجوز

مقررات و ترتیب کار بازارچه تنظیم شود و به تصویب مقام‌های دو کشور برسد.

دکتر علی‌اکبر ولایتی در این مراسم گفت: راه‌اندازی این بازارچه، سبب ایجاد تسهیلات برای مبادله کالا بین تجار و بازرگانان دو کشور خواهد شد که در راستای توسعه روابط اقتصادی است.

○ در بازارچه مرزی نوردوز در مرز ایران و ارمنستان و جلفا در مرز ایران و جمهوری خودمختار نخجوان در نهم‌ماه نخست سال گذشته حدود ۳ میلیون دلار کالا مبادله شد.

وی گفت: تجار و بازرگانان فعال در این بازارچه می‌توانند سالانه تا سقف ۵ میلیون دلار کالا بدون ثبت سفارش برای واردات با سپردن پیمان ارزی برای صادرات، مبادله کنند.

وزیر امور خارجه جمهوری اسلامی ایران گفت: پیشنهادهای مقام‌های محلی برای مراجعه و خرید از بازارچه مرزی بر مبنای مقررات جاری دو طرف در دست بررسی است. مجموع دو بازارچه مرزی دارای ۵۰ غرفه و ۴ هزار متر مربع زیربنا می‌باشد که برای ساخت آن یک میلیارد ریال توسط طرفین سرمایه‌گذاری شده است.

در آستانه راه‌اندازی راه‌آهن مشهد - سرخس بازارچه مرزی باجگیران - گودان مشترک بین ایران و ترکمنستان در ۲۲ اردیبهشت ۷۵ فعالیت عملی خود را آغاز کرد. به گفته مدیرعامل سازمان بازارچه‌های مرزی خراسان، روزانه ۱۰۰ تن از اتباع دو کشور با همراه داشتن شناسنامه می‌توانند از این بازارچه دیدن و خرید نمایند.

بازارچه مرزی بیله‌سوار مغان:

در سفر دکتر حبیبی معاون اول رییس‌جمهوری به جمهوری آذربایجان در اوایل آبان ۷۴، مقدمات ایجاد بازارچه مرزی بیله‌سوار مغان فراهم شد.

غلامرضا شافعی وزیر تعاون و رییس کمیسیون مشترک همکاری‌های ایران و آذربایجان که در این سفر دکتر حبیبی را همراهی می‌کرد، اظهار داشت: مذاکره در زمینه تأسیس کارخانه سیمان و راه‌اندازی بازارچه مرزی، ایجاد مراکز بزرگ تجاری در باکو و نخجوان و... انجام شده و توافق‌های اولیه صورت پذیرفت.

در مرز جمهوری ارمنستان و جلفا در مرز جمهوری خودمختار نخجوان وجود دارد.

بر اساس آمار موجود در نه‌ماهه فروردین تا آذر ۷۵ صدور ۱/۵ میلیون دلار کالای غیرنفتی ایران از طریق دو بازارچه مرزی نوردوز و جلفا با دو جمهوری ارمنستان و نخجوان صادر شد و به همین میزان نیز کالا از جمهوری‌های مذکور وارد ایران گردید.

گمرک آذربایجان شرقی صدور ۶۰ میلیون دلار کالا در این مدت از استان آذربایجان شرقی به خارج از کشور را اعلام کرد. با وجود نقش و سهم ناچیز مبادلات مرزی در تجارت استان آذربایجان شرقی، این بازارچه‌ها در تأمین نیازمندی‌های مردم استان و مناطق جنوبی کشورهای ارمنستان و نخجوان نقش مؤثری دارد.

در نه‌ماهه فروردین تا آذر ۷۵ استان آذربایجان شرقی ۱۵۶ میلیون دلار کالا از کشورهای تازه استقلال‌یافته شوروی سابق وارد کرد که به‌طور عمده این کالاها شامل آهن‌آلات، میلگرد، ماشین‌آلات صنعتی و آلومینیوم قراضه بود.

بازارچه‌های مرزی استان آذربایجان غربی:

در استان آذربایجان غربی شش بازارچه مشترک مرزی وجود دارد که سه‌تای آنها در مرز ایران و ترکیه، دو‌تای در مرز ایران و عراق و یکی در مرز ایران و جمهوری آذربایجان قرار دارد.

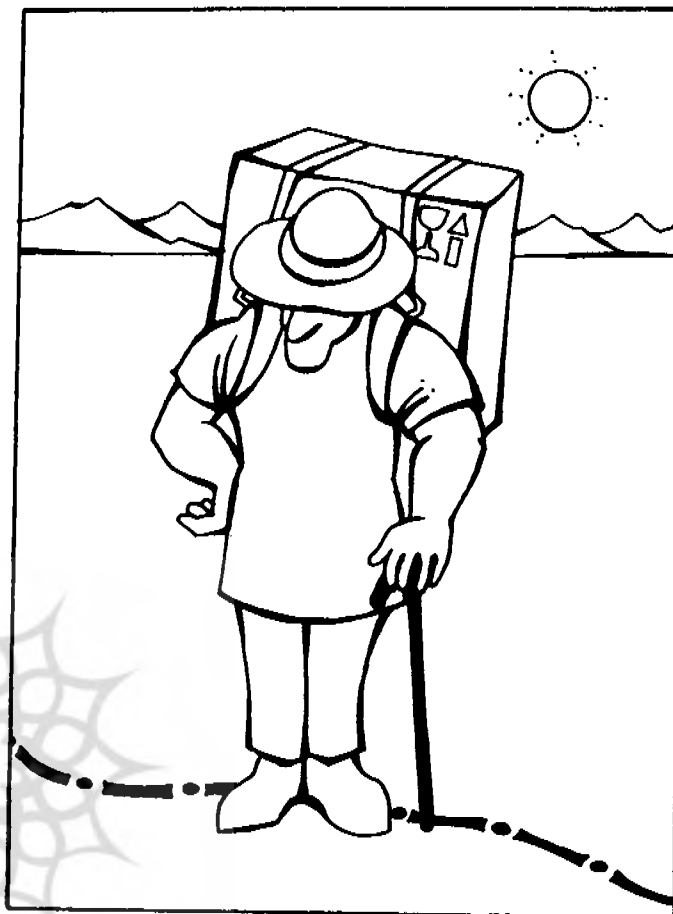
بازارچه مشترک صنم‌بلاغی پلدشت آخرین بازارچه مرزی مشترک استان آذربایجان غربی است که در اواسط آبان ۷۴ با هدف گسترش فعالیت تجاری و ایجاد اشتغال بازگشایی شد.

در مراسم بازگشایی این بازارچه، غلامرضا شافعی، وزیر تعاون که ریاست هیأت دوستی ایران و جمهوری آذربایجان را برعهده داشت، اظهار امیدواری کرد که بازگشایی بازارچه رونق اقتصادی قابل‌توجهی در مرزهای دو کشور ایجاد کند.

در این مراسم رشید حسن‌اف، رییس‌جمهور جمهوری خودمختار نخجوان نیز با قدردانی از کمک‌های ایران به مردم نخجوان ابراز امیدواری کرد که بازگشایی بازار مشترک صنم‌بلاغی پلدشت بخشی از نیازمندی‌های مردم جمهوری نخجوان را که در شرایط نامناسب اقتصادی قرار دارند، تأمین کند.

این بازارچه در ۴۵ کیلومتری شرق شهرستان ماکو و در ساحل جنوبی رودخانه ارس ایجاد شده که در طرف ایران ۳۵

فعالیت بازرگانی توسط پیلهوران مرزنشین در این بازارچه را آغاز کرد. قرار شد در نخستین مرحله ۱۵۰ فقره مجوز تجاری جهت فعالیت در بازار مشترک برای یک دوره سه‌ماهه به افراد واجد شرایط، داده شود.

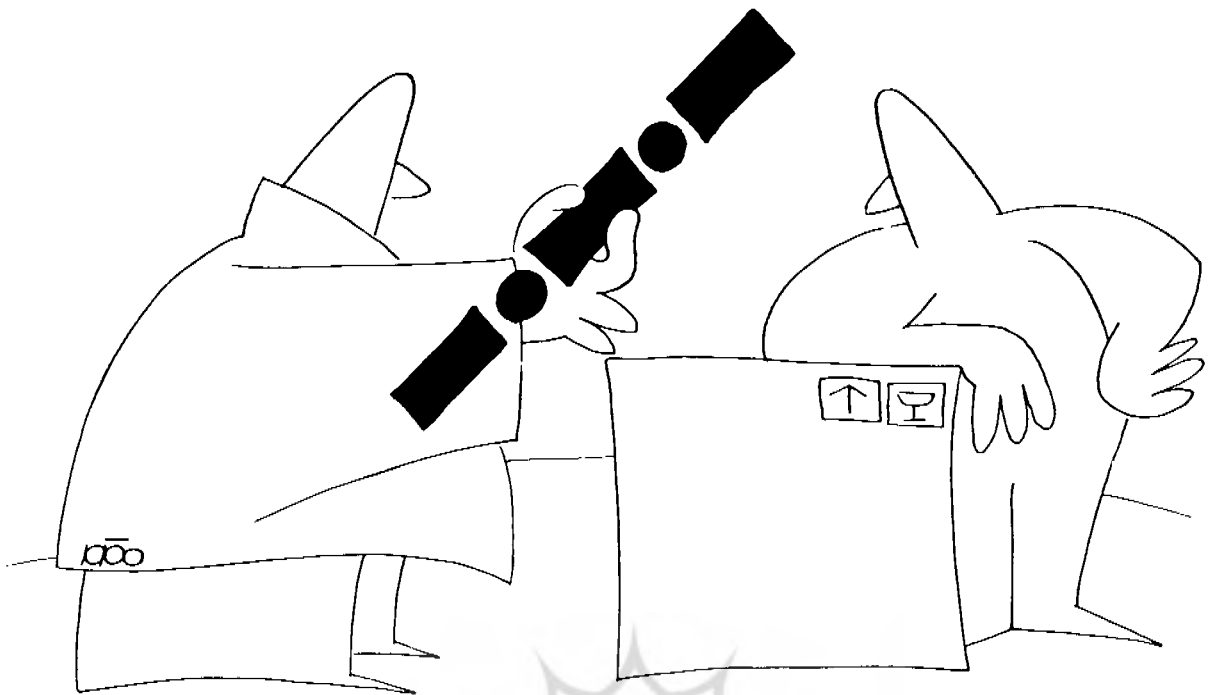

مجوز تجاری داشتند، می‌توانستند برابر قوانین نسبت به انجام معاملات بازرگانی با تجار آذربایجانی تا سقف ۵ میلیون دلار کالاهای مجاز در این بازارچه مبادله کنند.

در این دوره سه‌ماهه فعالیت بازارچه مشترک ۴ میلیارد ریال کالا بین پیلهوران مرزنشین ایران و جمهوری آذربایجان مبادله شد که از این رقم ۲ میلیارد ریال مربوط به صدور کالا به جمهوری آذربایجان و ۲ میلیارد ریال مربوط به واردات کالا از این کشور بود. این دوره از نیمه اسفند ۷۴ تا نیمه خرداد ۷۵ بود. به گفته فرماندار بیل‌سوار مغان، هر پیلهور مجاز است تا سقف ۵ هزار دلار کالا از طریق بازارچه مرزی وارد و به همان میزان صادر کند. دور دوم فعالیت این بازارچه از اول مرداد ۷۵ آغاز شد.

بازارچه‌های مرزی نوردوز و جلفا:

در استان آذربایجان شرقی نیز دو بازارچه مرزی نوردوز

غرفه برای عرضه کالاها ساخته و راه اندازی شده است.

بوده است.

از دو بازارچه مرزی ایران و عراق در حال حاضر فقط بازار مشترک مرزی پیرانشهر فعال می‌باشد و در آن تبادل کالا انجام می‌شود.

در بازارچه مرزی رازی در مرز خوی و استان وان ترکیه، ارتباط تجاری برقرار است. مسایل مربوط به بازارچه‌های مرزی ایران با ترکیه هر از چندگاهی بررسی می‌شود. از آنجا که مبادلات تجاری کالا در این بازارچه‌ها از قدمت و روانی بیشتری برخوردار است، نقش بیشتری در تجارت منطقه‌ای دارد.

جلسات کمیته فرعی - امنیتی استان‌های ترکیه همجوار با استان آذربایجان غربی هر سه ماه یک بار با شرکت مسؤولان دو سوی مرز در شهرهای طرفین برگزار می‌شود. استان آذربایجان غربی با چهار استان حکاری، وان، آغری و قارص ترکیه ۴۸۸ کیلومتر مرز مشترک دارد.

بازارچه مشترک مرزی آستارا:

با تبدیل شدن شهرستان آستارا به قطب اصلی تجارت با جمهوری‌های شوروی سابق و سررازی شدن هزاران

○ در بازارچه‌های مرزی که به‌طور دوره‌ای فعال می‌شوند، تا سقف سالانه ۱۰ میلیون دلار کالا مبادله می‌شود. ۵ میلیون دلار کالا صادر و ۵ میلیون دلار کالای مجاز وارد کشور می‌شود. هر پیلهور سالانه می‌تواند ۵ هزار دلار کالا صادر و به همین میزان کالا وارد کند.

در این بازارچه که بر اساس مقررات جدید بازارچه‌های مشترک مرزی به تبادل کالا می‌پردازند، در هر دوره سه‌ماهه ۳۰۰ نفر به عنوان پیلهور و ۳۰۰ نفر نیز نیروی خدماتی به‌کار مشغول می‌شوند. هر پیلهور در هر دوره اشتغال می‌تواند تا سقف ۱۰ هزار دلار کالا صادر یا وارد کند. بر اساس مقررات جدید بازارچه‌های مرزی مشترک، بازرگانان به جای پرداخت تعهدات ارزی، سفته معتبر در بانک به‌ودیعه می‌گذارند.

رییس شورای عالی نخجوان اواخر خرداد ۷۵ اعلام کرد: حجم مبادلات بازارچه‌های مشترک مرزی با ایران (در بازارچه درشاه تختی و جلفا) در طول یک سال اخیر ۱۰ میلیون دلار

کمپرسور یخچال و کولر گازی و قطعات ماشین‌های کشاورزی می‌باشند.

بازارچه مرزی میلک زابل نیز از دیگر بازارچه‌های مرزی استان سیستان و بلوچستان است که گشایش آن به رونق تجارت با استان نیمروز افغانستان، بهبود وضعیت معیشتی مردم افغانستان کمک کرده است. این بازارچه از محل اعتبارات فرمانداری شهر زابل جمهوری اسلامی ایران احداث شود ۲ میلیارد ریال صرف راه‌اندازی آن گردید. در اول تیر ۷۴ عملیات احداث جاده شهر زرنج مرکز استان نیمروز به بازارچه مشترک مرزی میلک زابل آغاز شد.

استاندار سیستان و بلوچستان گفته است که ایجاد بازارچه مشترک در این استان به تأمین اقتصاد و بهبود وضعیت معیشت مردم و ایجاد اشتغال در منطقه کمک به‌سزایی داشته است.

بر اساس مصوبه کمیسیون قاچاق استان سیستان و بلوچستان، هر نفر مسافر می‌تواند به میزان ۱۰ کیلوگرم کالای خارجی که جنبه شخصی و سوغات داشته باشد از طریق مبادی خروجی استان منتقل کند.

وی افزود: تجار و صاحبان کالا می‌توانند کالاهای خود را به هر میزان و به هر طریق از بنادر، گمرک و دیگر مبادی ورودی و خروجی استان انتقال دهند.

وی در اردیبهشت ۷۴ از ایجاد سه بازارچه مرزی در مناطق میرجاوه، کهک سراوان و پیشین چابهار در نزدیکی مرز جمهوری اسلامی ایران با پاکستان خبر داد که از این مبادی تمامی کالاهای مجاز به جز کالاهای الکترونیک لوکس و ممنوعه وارد یا صادر می‌شود.

وی افزود: مجوز تأسیس این بازارچه‌ها از سوی هیأت دولت داده شده است.

دست‌اندرکار بازرگانی خارجی به این شهرستان، احداث بازارچه مشترک مرزی بین دو کشور ایران و آذربایجان اهمیت یافته است.

این ضرورت به‌ویژه در سال‌های آتی که راه‌آهن ایران - آذربایجان، طرح بندر چندمنظوره و... اجرا می‌شود، بیشتر قابل لمس خواهد بود.

سالانه از طریق مرز زمینی آستارا نزدیک به ۲۰۰ هزار مسافر خارجی وارد این شهرستان می‌شود و به همین جهت توجه به امکانات اقامتی - تفریحی و نیز احداث بازارچه مرزی ضرورت دارد.

در بازدید رییس کمیته گمرک جمهوری آذربایجان و استاندار گیلان در اواخر مرداد ۷۵ از پروژه بازارچه مشترک مرزی شهرستان آستارا، تسریع در احداث این بازارچه در دو سوی مرز مورد تأکید قرار گرفت.

در این بازدید کمال‌الدین حیدراف رییس کمیته گمرک آذربایجان گفت: نماینده ویژه دولت آذربایجان در زمینه ایجاد این بازارچه مرزی تعیین شده و از مشارکت ایران در احداث بازارچه در آستارای آذربایجان استقبال می‌کنیم.

تا این زمان حدود ۳۰۰ هزار دلار در احداث بازارچه مرزی بندر آستارا هزینه شده بود.

بازارچه‌های مرزی استان سیستان و بلوچستان:

به‌منظور استفاده بهینه از سرمایه‌های موجود و تبادل کالا بین دو کشور ایران و پاکستان در اوایل شهریور ۷۴ بازارچه مرزی میل ۷۲ در شهر مرزی میرجاوه افتتاح شد.

این بازارچه با ۳۰ غرفه راه‌اندازی شده که ظرفیت آن تا ۱۰۰ غرفه قابل افزایش است، راه‌اندازی آن به افزایش اشتغال در منطقه کمک کرده است.

○ ایجاد بازارچه مشترک در استان سیستان و بلوچستان به‌منظور تأمین اقتصاد منطقه، بهبود وضعیت معیشت مردم و رونق اشتغال موردنظر می‌باشد.

با گشایش این بازارچه مرزی اعلام شد که ورود ۲۳ قلم کالا از این بازارچه به ایران آزاد است. این کالاها شامل برنج، چای، قند و شکر، انواع چوب نارتراش، موتور و ابزار قطعات لنج، انواع قایق، سیم، گرکول صیادی، لاستیک، موتور ژنراتور برق،